

“El meu personatge fa servir frases fetes, però no he volgut fer-ne una antologia”

Ramon Solsona (Barcelona, 1950) publica a Proa la novel·la *L'home de la maleta*, premi Sant Jordi.

—L'avi protagonista, un antic músic d'orquestra, l'heu fet nen d'asil perquè, paradoxalment, sigui de mentalitat familiar més tradicional que no les famílies de les seves tres filles?

—A veure. Aquesta és una dada que no revelo perquè el lector la descobrirà molt endavant. Ara bé, m'interessava un personatge que tingués dèficits familiars, naturalment.

—I que, per tant, idealitzés la família tradicional, convencional?

—Sí. Ell vol una família a la seva mida, i quan se'n va a viure amb les filles, per torns, descobreix una manera de viure en família que no és la que esperava. I he fet que no tingués cap noi, només filles, només perquè el paper de la mare, de l'esposa, sempre és més maternal, més de protecció, d'infermera, i busca això, que estiguin per ell, que li facin festes. Però no ho troba. La dona té un destí propi que no és sempre el de la família, i no respon a les seves expectatives. El món va massa de pressa i s'ha quedat superat. No entén aquestes noves maneres.

—A més, és un personatge una mica tancat, massa fet a la seva. Vol exercir una autoritat com a pare quan ja no la té. Anuncia a les filles que anirà a viure amb elles sense haver-ne parlat abans, sense saber si hi estaran d'acord.

—Fa xantatge. Ha fet una estratègia perquè no li falli, això. No ho arriba a proposar. Els posa diners damunt de la taula, els de la venda del seu pis, i durant una part de la novel·la es fa la il·lusió que això funciona. D'entrada, els diners tapen moltes boques, però ja es veu que allò que fa és forçat. El miratge es pot aguantar només un cert temps.

—Podria ser més comprensiu o obert. El problema no és només el d'un canvi d'època, oi?

—És un conjunt de fets. Per les seves circumstàncies personals, pel seu origen; perquè el món va massa de pressa i perquè s'ha fet una expectativa falsa. Voldria remarcar, però, que no parlem d'un conflicte familiar dramàtic que correspongui a conflictes d'interessos, d'ambició, de diners, de poder, de passions soterrades o d'enveges, tan freqüents a la literatura de

Ramon Solsona publica la novel·la *L'home de la maleta*, premi Sant Jordi 2010, a Proa.

tots els temps. Aquí no hi ha res de tot això. És una família corrent, però amb dificultats del dia a dia que fan que el protagonista no hi acabi encaixant. Tot és de lletra petita, diríem, molt quotidià. No hi ha una situació que faci impossible qual-sevol mena de convivència o fins i tot de felicitat. Però hi ha moltes dificultats. D'entesa, de saber-se posar al lloc de l'altre, començant pel protagonista...

—L'oralitat hi és clau. El protagonista fa servir moltes frases fetes de tota mena. A vegades, arriben a monopolitzar-li l'expressió. Per què hi tenen tant de pes?

—No crec que arribin a monopolitzar l'expressió, però sí que és veritat que l'oralitat espontània del món leg interior, la dels pensaments, obeeix a una reflexió prèvia. He volgut reflectir un tipus de llenguatge, el familiar, dels meus pares i avis, el del meu barri de Gràcia, d'una riquesa expressiva molt genuïna, molt rica, molt patrimonial, tot i ser contaminat pel castellà. És una manera d'expres-

sar-se plàstica i creativa, molt espontània, molt fresca.

—N'hi ha de creades per l'autor?

—Sí. Alguna cosa. Però no gaires. Tampoc no tinc consciència de quines poden ser meves. La major part són tretes d'oïda, agafades al vol.

—Són les que podien sentir-se a les ciutats durant la postguerra, no són les tradicionals recollides pels lexicògrafs o folkloristes, en ambients rurals. Res de frases relacionades amb la natura, o les estacions de l'any, per exemple.

—Efectivament. Són frases, expressions, que marquen lingüísticament el personatge. M'interessava més reproduir allò que m'ha arribat per via oral que no pas fer un aplec de coses tretes dels llibres. No he volgut fer una antologia de frases fetes i refranys tradicionals. I no hi ha ruralisme.

—El fet que sigui músic us va molt bé per a marcar el canvi d'època que pateix una persona criada a la postguerra, oi?

—Perquè la música de ball amb orquestra era llavors molt important i això se'n va anar en orris, cosa que afecta personalment el meu personatge. Això m'ho va dir un músic, i ho diu ell: “Els grenyuts ens van fotre la feina”.

Lluís Bonada